

Filosofie Cultură Voluntariat

Noua Acropolă

O PRIVIRE FILOSOFICĂ ASUPRA LUMII

numărul 9, martie 2023

PENTRU CA
SUFLETUL TĂU
SĂ CREASCĂ

de Jorge Ángel Livraga

Renașterea
orașului

PARIS

PARACELSYS

partea a II-a

PĂMÂNTUL

suport al vieții

ELISA LEONIDA
ZAMFIRESCU

prima femeie inginer

DESCOPERĂ IDEI. TRĂIEȘTE CU SENS.

Curs de filosofie practică

Se deschide periodic în toate sediile Noua Acropolă din țară.
Verifică datele de începere a cursurilor pe site.

www.noua-acropola.ro

Pentru a îmbunătăți etica și valorile

FILOSOFIA NATURALĂ

FIINȚA UMANĂ ȘI COSMOSUL

ÎNȚELEPCIUNEA INDIEI (2 LECȚII)

MISTERELE TIBETULUI

FILOSOFIA BUDISTĂ

ÎNȚELEPCIUNEA CHINEI

Pentru a îmbunătăți relațiile umane

PROVOCAREA VIEȚII SOCIALE

PLATON

ARISTOTEL

PLOTIN ȘI ȘCOALA NEOPLATONICĂ

IMPORTANȚA EDUCAȚIEI

EGIPTUL

STOICISM: EPICETET, SENECA ȘI

MARCUS AURELIUS

Pentru a construi viitorul

FILOSOFIA ISTORIEI

IMPORTANȚA TRANSMITERII

ISTORIE ȘI MITOLOGIE

CICLURILE ISTORIEI

LIBERTATEA ȘI DESTINUL

NOUA ACROPOLĂ

Noua Acropolă Arad

str. Ion Georgescu (Sebeșului) nr. 6, ap. 16, Arad

+40 744 781 989

na-arad@noua-acropola.ro

luni-vineri 18:00–21:00, sâmbătă 16:00–19:00

Noua Acropolă București

str. Atanasie Demostene nr. 7, sector 5, București

+40 31 405 2024, +40 723 332 633

na-bucuresti@noua-acropola.ro

luni-vineri 18:00–21:00

Noua Acropolă Cluj-Napoca

str. Crișan nr. 37, Cluj-Napoca

+40 740 066 658

na-cluj@noua-acropola.ro

luni-vineri 18:00–21:00

Noua Acropolă Constanța

str. General Manu nr. 24, Constanța

+40 744 525 651, +40 341 730 383

na-constanta@noua-acropola.ro

luni-vineri 18:00–22:00, weekend 10:00–15:00

Noua Acropolă Iași

str. Nicolae Iorga nr. 51, sc. B, ap. 1, Iași

+40 741 394 303

na-iasi@noua-acropola.ro

luni-vineri 18:00–22:00

Noua Acropolă Oradea

str. Bicazului nr. 1A, Oradea

+40 755 292 542

na-oradea@noua-acropola.ro

luni-vineri 18:00–22:00

Noua Acropolă Timișoara

str. Gheorghe Lazăr nr. 5, et. 2, ap. 17, Timișoara

+40 744 781 989

na-timisoara@noua-acropola.ro

luni-vineri 18:00–21:00, sâmbătă 16:00–19:00

Cuprins

Despre virtute	4
Pentru ca sufletul tău să crească	6
Paracelsus (II)	8
Puterea exemplului uman	14
Ziua Mondială a Filosofiei 2022	18
Simbolismul bărcii	20
Elisa Leonida Zamfirescu	22
Renașterea orașului Paris	24
Pământul, suport al vieții	28

Editor Noua Acropolă România

Director Ivo Ivanovici

Redacție Sonia Ivanovici
Corina Munteanu

*Distribuție și
relații cu publicul* Mihaela Brătuianu

*Tehno-redactare și
grafică* Florin Ganea
Dan Carp
Ernest Ștefan-Matyus
Mihaela Brătuianu
Paula Dron

Adresă de contact na-bucuresti@noua-acropola.ro

Despre virtute

Ivo Ivanovici

„Cel care reușește măcar o zi să se supună pe sine și să acționeze supus Ritului, acela va fi numit de toți cei de sub Cer Omul de bine. Ca să devii astfel, pe cine altul să te bizui decât pe tine.” — Confucius, *Analecte*, Cap.12

Filosofia sau dragostea de înțelepciune, căutarea liberă a adevărului (teoria) și acțiunea (practica) desfășurată în acord cu porunca rațiunii (sau altfel spus, a conștiinței intelectuale) reprezintă atitudini specifice ființei umane. Dar ce înseamnă *căutarea liberă a adevărului* și în ce constă *acțiunea desfășurată după dictatul propriului liber arbitru*? În tradiția filosofică, asemenea preocupări fac parte din ramura eticii (din gr. ἦθος – ēthos, datină, obicei) și pot fi înțelese în sensul respectării normelor sociale și a împlinirii datoriei de cunoaștere și de conducere de sine. Prin prima formă a eticii, legată de adoptarea obiceiurilor determinate de factorii culturali, persoana umană se integrează în mediul social, iar prin cea de a doua, își afirmă individualitatea. În viața reală, aceste două forme nu se exclud, ci sunt complementare.

În continuare, ne vom referi la cel de al doilea aspect al eticii și la relația pe care omul o stabilește cu sine însuși. Orice formă de cunoaștere presupune stabilirea relației între subiect (cel care observă) și obiect (cel observat). În cazul cunoașterii de sine, subiectul este eu-l (centrul conștiinței), iar obiectul este constituit din diferitele ipostaze ale vieții conștiente. Pornind de la centru, eu-l își observă manifestările (comportamentul, reacțiile emoționale, gândirea etc.) și, la fel ca în cazul observației efectuate la nivelul lumii din jur, poate trage concluzii și poate uni mai multe fenomene prin concepte general valabile. Într-un asemenea caz, conștiința dobândește un grad de autonomie față de stimulii care o alimentează în permanență și nu se mai comportă reactiv ci devine – într-o măsură mai mică sau mai mare – liberă, iar în starea de libertate așa cucerită, ia naștere cunoașterea unui adevăr mai mic sau mai mare, dar întotdeauna superior impresiilor ce se succed pe oglinda psihicului. Astfel, persoana umană se ridică la un nivel superior al vieții conștiente și dobândește o experiență (prin înțelegerea rațională a situației trăite) care-i va putea fi utilă în situațiile similare din viitor.

Actul de evaluare pornit din eu-l-centru nu este influențat numai de aspecte pragmatice sau utilitare, ci mai ales de valori intuitive, implicit prezente în fundalul vieții conștiente și activate pe măsură ce se trezește omul-individ. Toți înțelegem într-o oarecare măsură conceptul de bine, toți am dori să fim buni dar, în ultima instanță, nimeni nu știe ce este binele în sine, în sens absolut, și nici de unde vine impulsul lăuntric spre bunătate, pe care îl avem și pe care îl simțim tocmai pentru că suntem oameni.

Bunătatea, sau modalitatea prin care nevoia de bine este asimilată în personalitate, este una dintre numeroasele virtuți sau „puteri sufletești”. Prin adoptarea virtuții, individul integrează o valoare universal valabilă și – ca și când ar deveni ipostaza Omului Universal, veșnic și

Virtuțile cardinale — Rafael Sanzio (1483–1520)
Foto: Wikimedia Commons

omniprezent – iese într-un fel din limitele unei existențe efemere și arbitrare.

Ce înseamnă virtutea? Cuvântul virtute este derivat din lat. *virtu*, tradus de obicei prin *exelență morală*. Pe de altă parte, lat. *virtus* este derivat, la rândul său, din cuvântul lat. *vir*, om, bărbat, ceea ce sugerează – ținând cont de faptul că „bărbăția” înseamnă aici putere, forță – că exelența morală nu se manifestă spontan ci este necesară utilizarea „forței”. Astfel, virtutea ar fi o putere (voință) a sufletului (a minții și a sentimentelor) prin care este actualizată o potență latentă sau, altfel exprimat, prin care ceva ce este elevat și just se afirmă ca o parte integrantă a personalității. În tradiția platonice sunt menționate patru virtuți cardinale (esențiale): justiție (gr. δικαιοσύνη, dikaiosynē; lat. iustitia), cumpătate sau sănătatea minții, bun-simț (gr. σωφροσύνη, sōphrosynē; lat. temperantia), curaj sau tărie, forța interioară (gr. ἀνδρεία, andreia; lat. fortitudo) și prudență sau discernământ, cunoaștere, înțelepciune (gr. φρόνησις, phrōnēsis; lat. prudentia; sophia, sapientia). Pe de altă parte, aretē (gr. ἀρετή), este un termen din filosofia greacă veche care sugerează că omul virtuos dobândește exelență pentru că reușește să exprime ceea ce este mai bun în el, să actualizeze integral potențialul său uman.

În Roma Antică virtutea era asociată cu noțiuni precum *bărbăție*, *onoare* sau *datorie civică*, fiind considerată o trăsătură distinctivă aflată la temelul civilizației romane și care trebuia să fie transmisă generațiilor următoare. Pentru vechii romani, „fără virtute nici Roma nu ar mai fi”.

În realitate, sub o formă sau alta, virtutea poate fi întâlnită în toate momentele de vârf istoric și civilizator, căci protagonistul lor este mereu unul și același: „omul virtuos”.

Pentru a încheia: noțiunea din filosofia chineză veche echivalentă cu virtutea este *de* sau *te*, tradusă de obicei prin esența caracterului, puterea interioară, integritatea sau, în tradiția budismului chinez, meritul, faptele sau acțiunea virtuoaasă, iar după cum mărturisesc traducătorii textelor tradiționale chinezești, toate aceste semnificații sunt asociate invariabil cu noțiunea de „forță” sau „putere”. Căci, nu este posibilă afirmarea valorilor sufletului spiritual (intuiția) fără efort; este nevoie de „tărie interioară”.☞

Pentru ca sufletul tău să crească

Jorge Ángel Livraga

Speriat de singurătate
Foto: Saffu, Unsplash

Dud – Vincent van Gogh (1853–1890)
Foto: Razimantv, Wikimedia Commons

Nu mă refer la Spiritul tău Divin care, fiind Divin, nu poate crește și nici descrește, nu se poate naște și nici nu poate muri, ci la acea parte superioară din noi pe care o numim, în mod obișnuit, „Suflet”.

Este știut faptul că, de pildă, prin practica unor exerciții fizice se dezvoltă musculatura, la fel cum orice proces de învățare implică un exercițiu tenace în acel domeniu în care vrem să creștem, indiferent de faptul că ar fi vorba de învățarea unei limbi sau de însușirea tehnicii de utilizare a unei mașini oarecare.

Prin urmare, dacă dorești să-ți crească Sufletul, trebuie să ți-l exersezi, neobosit și zilnic. Iar pentru aceasta nu sunt necesare exerciții speciale; ajunge o atenție corectă și orientată spre valori spirituale. Atunci când observi fenomenul de fototropism manifestat de frunzele unei plante sau când privești la scoarța arborilor, încearcă să captezi partea interioară, motorul și cauza aparentei de suprafață. Obișnuiește-te să simți prezența „mâinilor lui Dumnezeu” peste tot în jurul tău, studiind toate lucrurile cu atitudinea grijulie, pură și inocentă, a unui copil.

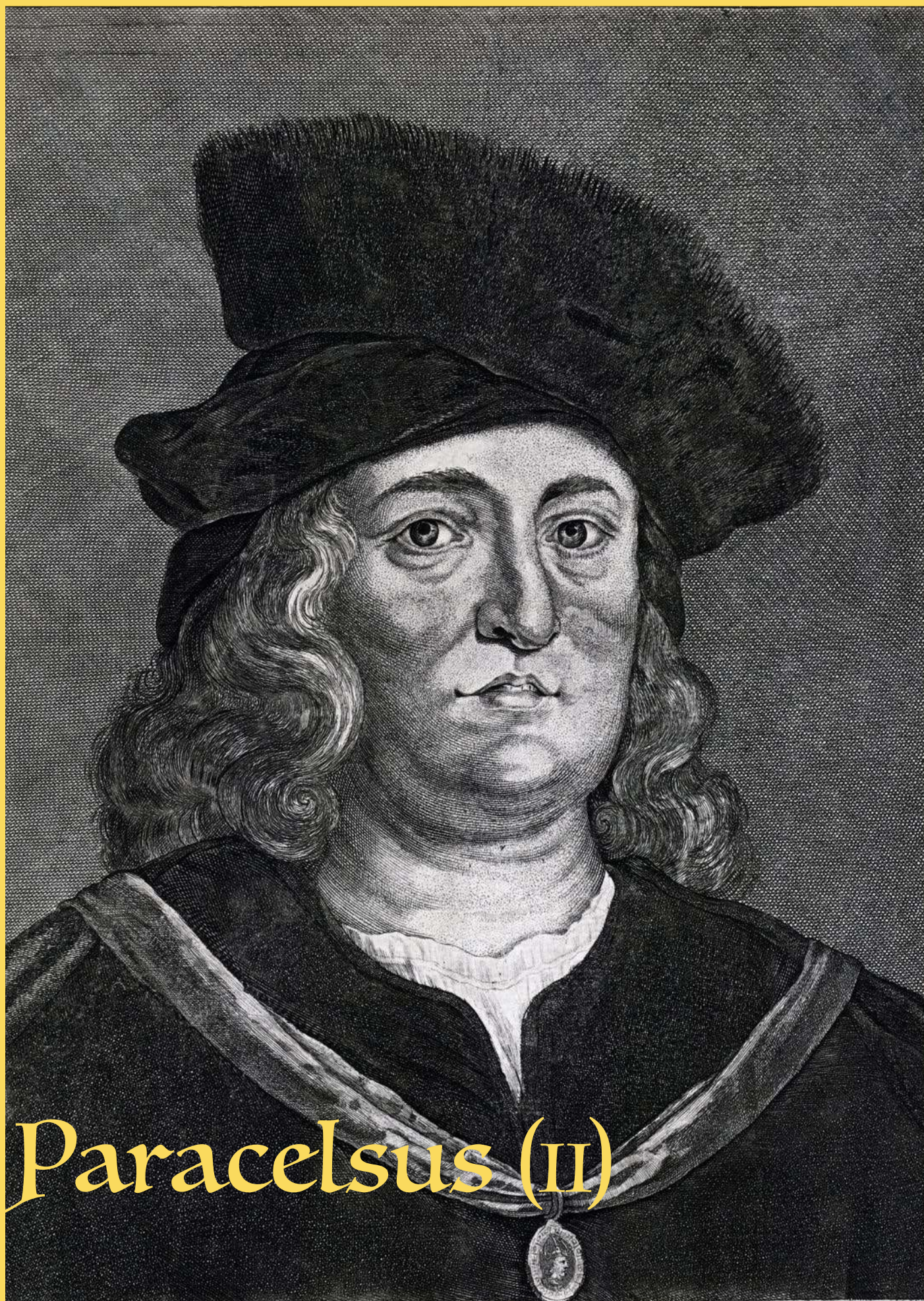
Obișnuiește-te „să te oprești” de câteva ori pe zi din munca și din strădaniile tale, cel puțin pentru câteva clipe în care să poți observa. Liniștește-ți corpul, așează-te într-o poziție comodă, pentru ca să nu te mai deranjeze... și atunci observă, ascultă. Nu te mișca și nu face zgomot, nici

măcar la nivel mental, și vei putea percepe cum ți se revelează lucruri ascunse pentru muritorii de rând. Și aceste lucruri nu ți se înfățișează pentru ca să poți povesti oricui despre ele și nici pentru ca să te simți mândru, ci ca să-ți arate existența a zeci de mii de ființe și a armoniilor naturale ce alcătuiesc Universul. Dacă vei înțelege bine acest lucru, vei deveni mai umil și cu o înclinație sporită spre lucruri spirituale.

Pentru ca sufletul tău să crească, primul lucru pe care trebuie să-l faci este să te uiți la el și, chiar înainte de a o face, să potolești în limitele posibilului agitația personalității tale, căci într-un mediu gălăgios, cu greu ai putea asculta șoapta unui înțelept.

În niciun caz nu este necesar să devii ascet (lucru pe care, de altfel, nu este probabil că-l poți realiza) ci, pur și simplu, pune fiecare lucru în locul potrivit și dă-i importanța corespunzătoare. Ce vei mânca? Mănâncă, dar nu te lăsa în voia plăcerilor și nu căuta rafinementele care incită la lăcomie. Procedează astfel și în toate celelalte cazuri. Controlează-ți imaginația, deoarece o imaginație exacerbată tinde să aștearnă aur peste noroiul acestei lumi, făcându-te să alergi neîncetat după comorile care, în final, se vor destrăma în mâinile tale.

Acestea și alte asemenea lucruri simple trebuie să faci pentru ca Sufletul tău să crească. ♪

Paracelsus (II)

Anca Păunescu

Aureolus Theophrastus Bombastus von Hohenheim (Paracelsus)
gravură de Richard Gaywood (1650–1680),
după Peter Paul Rubens (1577–1640),
după Quentin Metsys (1465–1530)
Foto: Wellcome Collection

CONCEPȚIA DESPRE MEDICINĂ

Concepția sa despre Medicină nu este o elaborare pur teoretică, ci rezultatul trăirii intense și autentice a drumului anevoios de la situația de aspirant la aceea de Maestru în *Arta Vindecării*, ceea ce înseamnă parcurgerea unui drum discipolar. Această concepție are la bază principiile unei științe sacre – *Arta misteriiilor din antichitate* – practică în vechime de preoți și înțelepți. Paracelsus descrie trei trepte pe calea către *Arta Vindecării*: Aspirant, Discipol, Maestru.

Aspirantul trebuie să dovedească o anumită însușire naturală, o chemare, o vocație de a fi medic. Trebuie să înțeleagă că nu este suficientă numai dobândirea unor aptitudini tehnice sau a unor cunoștințe din domeniul medical, ci și că are nevoie de o adevărată formație ce presupune dezvoltarea și transformarea interioară. I se cere de asemenea fidelitate pentru Idealul Artei Vindecării pe care și l-a ales și căruia i s-a dedicat. Prima fază este destinată căutării, învățării, studiului. Paracelsus, „veșnic în căutare”, spune însă: „Cunoașterea alfabetului nu este suficientă, căci medicul se va naște din exercițiu și experiență... Numai practica îl formează pe medic, iar lectura e doar un suport pentru experiență. Natura trebuie să-l îndrume.”

Studiul anatomiei ocupă un rol important în cunoașterea omului. Paracelsus vorbește despre două anatomii. Una minoră, care se referă la elementele constitutive și la funcționarea corpului fizic, vorbind despre o anatomie vie, nu doar descriptivă, care include înțelegerea fiziologiei și a legăturilor și influențelor reciproce ale diferitelor organe. Descrie de asemenea și o structură mai complexă, care presupune cunoașterea constituției pe șapte planuri a ființei umane, pe care Paracelsus o preia din studiul *Kabalei*, dar care se regăsește și în tradițiile antice ale Indiei și ale Egiptului. Paracelsus le denumește astfel: 1. *Corpul fizic* 2. *Principiul vital* 3. *Corpul sideral* 4. *Sufletul animal* 5. *Sufletul rațional* 6. *Sufletul Spiritual* 7. *Principiul divin*.

„Corpul omenesc este alcătuit din lut și apă, iar viața din flacără și aer. Viața are o componentă animalică și una de origine divină, care se împletesc într-un singur tot. Lutul, din care e format și omul, are în compoziția lui toate elementele, toate metalele, nemetalele și sărurile. Corpul omenesc e un rezultat al Universului. Nimic din ceea ce e în Natură nu lipsește din om.”

În concepția lui Paracelsus, omul este legat în același timp cu Natura și cu Dumnezeu și tot el este cel ce leagă Pământul de Cer, ce este jos cu ce este sus. Aceasta este ideea *corespondenței*, *armoniei* și *unității* universale. Lumea senzorială este determinată de lumea invizibilă, în care își are rădăcinile. Nu există decât o singură realitate a lumii și a omului, din care noi nu captăm în mod obișnuit decât manifestările cele mai grosiere. Și cele două jumătăți ale omului, una vizibilă și cealaltă invizibilă, sunt strâns unite și se influențează reciproc.

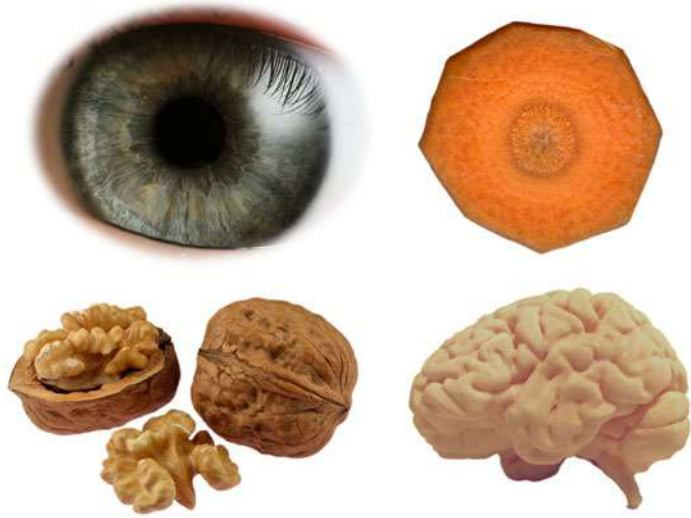
Aureolus Theophrastus Bombastus von Hohenheim (Paracelsus)
gravură de Georg Paul Busch (1682–1759)
Foto: Wellcome Collection

Pe măsură ce aspirantul practică și integrează cunoștințele dobândite, el începe procesul de transformare interioară, ce are ca finalitate practica virtuților, trecând la treapta a doua, aceea de Discipol. Cele trei virtuți ale Discipolului sunt: Studiul, Devotamentul, Serviciul.

Studiul este orientat către o bună cunoaștere de sine, pentru stăpânirea și armonizarea psihicului și a personalității sale, ceea ce îi va permite ulterior o bună cunoaștere a Macrocosmosului. Treptat, discipolul va începe să distingă nu numai formele, dar și partea invizibilă a lumii, să recunoască unitatea din spatele tuturor aparențelor. Învăță „să despartă lumina de întuneric, curatul de impur,” structura subtilă, esențele ascunse ale lucrurilor, legile, principiile, de materia grosieră prin care se exprimă.

Devotamentul înseamnă fidelitate pentru misiunea nobilă asumată, față de înțelepciunea pe care o caută, dar și dragoste față de oamenii pe care urmează să îi vindece, sentimente ce derivă din dragostea și respectul pentru Natură și Dumnezeu.

„Dacă doriți să deveniți medici, fiți onești și comportați-vă cu omul, care este creatura lui Dumnezeu, după cum poruncește legea lui Dumnezeu”.

Correspondența între forma plantei și organul căreia îi este benefic
 Fotografii: Wikimedia Commons

Din această dragoste crește puterea proprie a medicului, precum și arta sa.

„Iubirea și caritatea îl fac pe medic priceput în arta sa”.

De altfel, este cunoscut faptul că pentru bolnavii săraci, Paracelsus adăuga la rețetă și banii necesari pentru cumpărarea remediei. El vede în fiecare bolnav un examen pentru medic, pe care nu-l trece decât cel care alături de cunoștințele dragostea și înțelegerea pentru cei în suferință.

În cadrul Serviciului, Discipolul se străduiește să aplice cunoștințele sale în practică pentru binele bolnavului și să dobândească noi cunoștințe din experiență. Paracelsus descrie cinci modalități de vindecare, fiecare fiind la fel de valoroasă, dacă este bine stăpânită. Acestea sunt:

Calea naturală, în care tratamentul se face prin opunerea contrariilor (căldura prin frig, umezeala prin uscăciune, supraîncărcarea prin golire etc.) și prin mijloace naturale (apă, aer, cură climatică, alimentație). De exemplu, Paracelsus a realizat spectaculoasa vindecare a plăgilor tipografului Frobenius, care avea și diabet, impunându-i o dietă adecvată pentru reducerea glicemiei. Călătorind în locuri cu condiții de mediu diferite, a observat diferențe între modalitățile de reacție a organismului și legătura dintre boli și climă.

„Calea specifică” aplică mijloace speciale verificate împotriva unei maladii anume. Aici sunt incluse: medicina empirică, alopatia, chirurgia, ca și terapeutica bazată pe principiul similitudinii (ce va deveni mult mai târziu homeopatia). Cu nouă secole înainte, Hipocrate spunea: „o boală se vindecă prin ceva similar cu ceea ce a declanșat-o” (*similia similibus curantur*). Paracelsus avea să facă legătura între Hipocrate și medicina homeopată a lui Hahnemann, atunci când descria în „Opus Paramirum” că toate componentele corpului își doresc perechea gemănă: „dulcele cere dulce, amarul – amar, fiecare la nivelul și măsura sa”. Teoria semnăturii, ce ne permite să descoperim legătura de similitudine între un medicament administrat și o anumită stare de boală, este cea pe baza căreia Paracelsus recomanda, de exemplu, extractul de bilă de bou pentru cirozele hepatice, extractul de splină pentru blocajul splinei și serul sangvin pentru oprirea hemoragiilor.

„Calea caracterială” se bazează pe personalitatea medicului și capacitatea acestuia de a stimula puterea de vindecare în bolnavi, fie prin forța sugestiei, fie prin modul de a

Alegorie cu un câine și un vultur – Leonardo da Vinci (1452–1519)
 Foto: Wikimedia Commons

le vorbi, fie prin magnetismul tămăduitor numit de Paracelsus „Mummia”. El vorbește despre o putere, o forță de vindecare ce există în mod natural în organism și încearcă să restabilească echilibrul afectat de boală. Hipocrate o numea „fisis”.

„Această forță siderală, pe care am numit-o Mummia, este în legătură cu stelele și atrage forța acestora la fel ca un magnet. În orice ființă umană există două forțe: una care lucrează vizibil și una care lucrează în mod invizibil, care e Mummia. Toate rănilor vizibile pe care le suferă corpul, își întâlnesc modalitatea de vindecare în invizibil.”

„Fiecare parte a trupului conține în ea cauza eficientă a vindecării ei, adică medicul său natural care unește și leagă la loc părțile ce au fost despărțite.”

„Toată arta medicală constă în înlesnirea acțiunii acestei puteri pe care, ca s-o poată ajuta, medicul trebuie mai întâi s-o observe, pentru a-i descoperi mecanismul, în bolile pe care este chemat să le vindece. Fără acest studiu prealabil al naturii bolilor, eforturile lui ar fi condamnate să rămână zadarnice.”

„Calea spirituală” cuprinde vindecările spirituale, vindecările la distanță, dar și încercarea de a modifica gândirea și comportamentul bolnavului, astfel încât acestea să-și fixeze rădăcinile în principiile morale și în legile naturii și să-l apropie pe om de partea sa spirituală, de omul invizibil, nemuritor, pe care îl tăinuiește aparența umană vizibilă.

„Calea credinței” se aplică în cazurile în care boala apare din lipsa credinței. Paracelsus consideră că există și situații în care numai credința deplină, încrederea în înțelepciunea Naturii, în legile acesteia, în armonia și dreptatea din Univers, îl ajută pe cel bolnav ca prin propriile puteri să devină sănătos.

„Cine crede în Adevăr, acela se va însănătoși”.

Paracelsus menționează și o categorie de boli care „vin de la Dumnezeu”, având caracterul unor pedepse, al unor corecții. Este vorba de bolile karmice, efecte ale unor greșeli, ale unui comportament necorespunzător al bolnavilor respectivi. Din acest punct de vedere, „orice boală este un purgatoriu”, un mijloc de purificare, iar medicul nu poate spera vindecarea decât dacă s-a încheiat încercarea la care l-a supus Natura pe bolnav, prin legile sale.

Când medicul, prin cunoștințele, dăruirea și serviciile sale s-a întors spre bolnav, când s-a integrat în secretele omului și ale naturii, când a învățat ca prin formele exterioare să privească numai ca printr-o fereastră spre cele interioare, atunci a devenit el însuși „lăcașul Artei Vindecării”.

Paracelsus fundamentează Arta Vindecării pe patru piloni: Filosofia, Astrologia, Alchimia și Practica Virtuților.

FILOSOFIA reprezintă cunoașterea părții invizibile a lumii, a principiilor și a legilor naturii, a originii omului. Ea trebuie să-i permită medicului să dobândească știința arcanului și a arcanelor, care înseamnă chintesența ce unește obiectele sau ființele cu principiul divin.

Paracelsus — Ernest Board (1877-1934)
Paracelsus arzând cărțile Părinților Mediciniei
Foto: Wellcome Collection

„Filosoful nu trebuie să găsească nimic în Cer sau pe Pământ care să nu se regăsească în aceeași măsură în om. Medicul trebuie să găsească în om tot ceea ce este cuprins în Cer și pe Pământ. El trebuie să studieze Natura și să privească omul prin intermediul ei”.

ASTRONOMIA, ASTROLOGIA fac posibilă identificarea legăturii dintre microcosmos și macrocosmos. Cerul exterior permite integrarea cerului interior. Paracelsus sfătuiește ca medicul să alcătuiască și să studieze astrograma pentru fiecare bolnav. Un medic trebuie să fie astronom, deoarece el trebuie să cunoască influențele anotimpurilor, ale căldurii și ale răcelii, uscăciunii, umidității, influențele Soarelui, ale lunii și ale constelațiilor asupra stării de sănătate sau de boală. El afirmă și existența a ceea ce se numește azi „bioritm”, a unor momente favorabile sau nu pentru o acțiune terapeutică, precum și a ciclurilor biologice.

„Fiecare lucru își are timpul său, deoarece într-un anumit moment el poate fi folositor, pe câtă vreme în alt timp el poate dăuna. Există un timp pentru ploaie și altul pentru soare și trandafiri înfloriți.”

Prognosticul se bazează, de asemenea, pe studiul legilor cosmice, al mișcării astrelor, al concordanței om – Univers. Cu ajutorul lor, medicul trebuie să ajungă să știe ceea ce se va întâmpla mâine, să prevadă evoluția viitoare.

Astrologia — după Parmigianino (1503–1540)
Foto: Metropolitan Museum of Art, Wikimedia Commons

stăruie în munca lor asupra ființei interioare pe care să o perfecționeze, să o ridice de la starea de plumb la strălucirea aurului. Multe dintre lucrările sale, ca de altfel și exemplul propriei vieți, vorbesc despre alchimia interioară a ființei umane.

PRACTICA VIRTUȚILOR este absolut necesară pentru ca edificiul vindecării să nu se prăbușească și este garanția prin care cunoștințele nu vor fi greșit sau egoist întrebunțate. Un medic trebuie să dea dovadă de onestitate, altruism, prudență, echilibru psihic, calm afectiv. Să nu fie orgolios, să fie responsabil în cel mai înalt grad, să aibă încredere în Dumnezeu și credință față de arta sa. Toate acestea îl fac pe medic capabil să îndeplinească rolul de susținător și mijlocitor pe care bolnavul îl așteaptă de la el.

CODUL ETIC al medicului, formulat de Paracelsus, prevedea:

„Trebuie să studieze zilnic și să utilizeze experiența altor medici.”

„Trebuie să trateze fiecare caz sigur pe știința sa, fără să-l abandoneze și fără să renunțe.”

„Va fi întotdeauna sobru, serios, pur, cinstit și niciodată lăudăros.”

„Va lua în considerație necesitățile bolnavului chiar în detrimentul celor ale sale. Artă sa va fi mai presus de onorariu.”

Femeia bolnavă — Jan Steen (1625/1626–1679)
Foto: Rijksmuseum, Amsterdam, Wikimedia Commons

ALCHIMIA este definită ca știința mutațiilor, transmutațiilor și a proceselor chimice. Aplicarea ei în domeniul medical a dus la nașterea medicinei spagirice. Etimologic, termenul vine de la cuvintele grecești „spao” (separ) și „ageiro” (unesc), desemnând modalitatea de a prepara unele remedii prin extragerea chintesenței corpurilor. Separarea din materia inertă a părții subtile, active și invizibile ce există în minerale, vegetale și animale și folosirea ei în scop terapeutic urmărește restabilirea legăturii și a armoniei om – Univers. Natura și-a ascuns puterile în plante, minerale, metale, semințe. Omul urmează să le caute și să le culegă, cu grijă asupra dozajului substanței active din remediile terapeutice, pentru a nu fi nici insuficientă, dar nici otrăvitoare. Pentru prepararea remediilor, medicul folosește alchimia. Din această perspectivă privește și transformarea alimentelor pătrunse în organismul nostru.

„Avem un alchimist pus în noi de Dumnezeu Creatorul cu scopul de a separa hrana benefică, așa ca noi să nu simțim vreun neajuns.”

„În orice lucru există în același timp esența și otrava. Esența îl întreține pe om, otrava îl distruge și îl dă gata prin boli. Dacă alchimistul interior e prea slab sau se înșală, are loc putrefacția și întreruperea sănătății.”

Mai mult, ca știința a transformării și a înnobilării, alchimia se aplică și pentru efortul de a învăța oamenii să

„Va ține cont de precauțiile pe care i le sugerează știința și experiența sa pentru a evita să producă el însuși îmbolnăviri.”

Paracelsus atrăgea atenția asupra faptului că „un om bolnav îl are pe medic în închipuirea sa zi și noapte. De aceea medicul trebuie să-și consacre toate gândurile și întreaga simțire pentru însănătoșirea bolnavului printr-un tratament bine chibzuit”.

Datoria medicului este de a acționa pentru însănătoșirea întregii vieți a pacientului, prin întemeierea comportamentului și a modului de a gândi pe principii profund morale și naturale. Din acest motiv, pentru Paracelsus, Medicina ca Artă a Vindecării nu s-a născut de la medic, ci de la Dumnezeu, fiind considerată un adevărat act sacerdotal. Medicina este un canal prin care se poate manifesta Înțelepciunea divină.

„Așa cum Dumnezeu însuși este Marele Medic al Omnirii, așa și doctorul trebuie să devină medicul micii lumi și el va învăța direct de la Medicul Universului. Medicul este aproape de oameni, iar Dumnezeu este aproape de el. Medicul este cel ce ne aduce la cunoștință opera lui Dumnezeu.”

Ca un corolar, se conturează imaginea medicului mag. Stăpânind forțele și secretele Naturii și ale Vieții, dedicat până la contopire cu ființa Maestrului său divin,

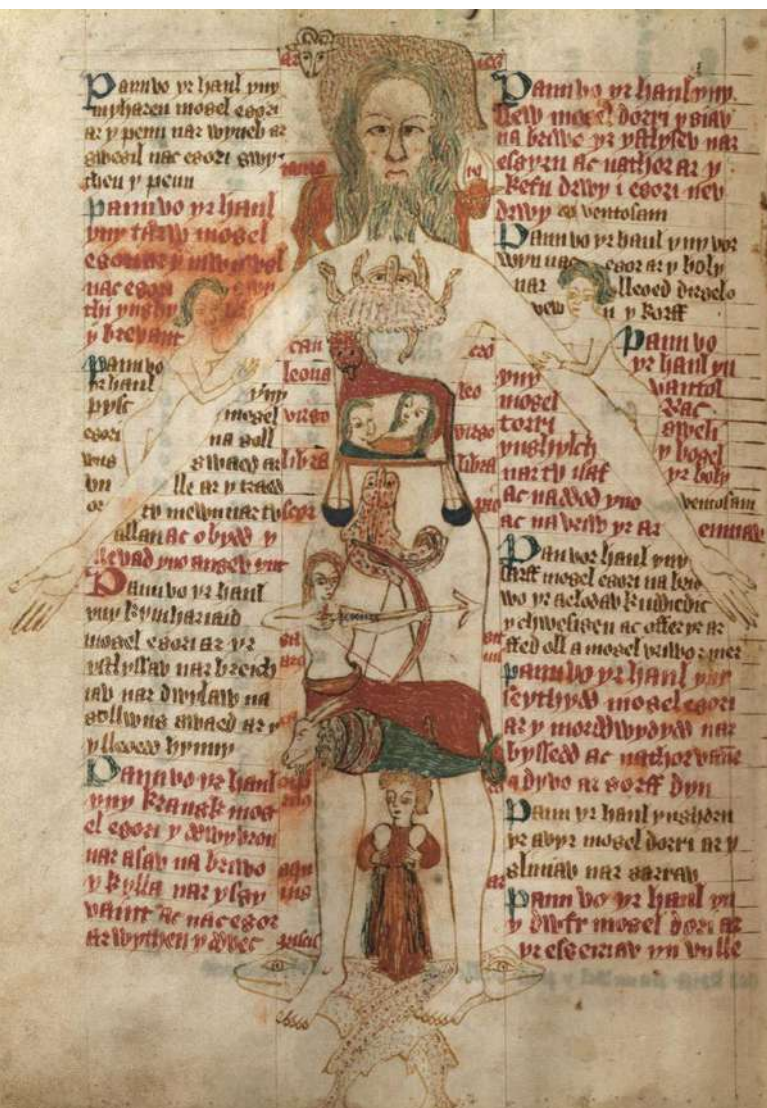
Paracelsus

Foto: Smithsonian Libraries

Omul zodiac — Gutun Owain (1456–1497)

pagină dintr-un manuscris de astrologie și medicină, cca 1490

Foto: Wikimedia Commons

medicul-mag poate să acționeze ca o putere a naturii, reușind armonizarea contrariilor în slujba Idealului Vindecării.

Fără a epuiza complexitatea personalității și a operei lui Paracelsus, am încercat să conturez doar o schiță a portretului acestui veritabil medic-mag, ce a arătat medicilor calea alchimică a stăpânirii de sine pentru a ajunge la stăpânirea și utilizarea forțelor naturii, în scopul îngrijirii cât mai bune și a vindecării celor în suferință. Neobosit călător aflat în căutarea perfecțiunii, împărțind remedii, sfaturi, învățături, revoltat împotriva dogmelor și a menținerii ignoranței, Paracelsus ne apare ca un adevărat catalizator al vremurilor sale, dar promovând idei și valori atemporale. §

Bibliografie

- HARTMANN, Franz – *Paracelsus – viața și învățătura*, Editura Herald, București, 2006
- PARACELSUS, Theophrastus Ph. – *Șapte tratate în care se vorbește despre natura, știința și arta spagyrica*, Editura Herald, București, 2007
- BASARAB, Mihai Neagu – *PARACELSUS, călătorie neîntreruptă*, Editura Sport-Turism, 1981
- BONARDEL, François – *L'Hermétisme*, Presses Universitaires de France, Paris, 1985
- ALEXANDRIAN – *Istoria Filozofiei oculte*, Editura Humanitas, București, 1994
- HUTIN, Serge – *Alchimia*, Editura de Vest, Timișoara, 1992
- COPELSTON, Frederick – *Istoria filozofiei, vol.3. Filozofia medievală târzie și renescentistă*, Editura ALL, București, 2011

Reflecții despre
puterea exemplului uman

Laurențiu Plăcintă

„Niciun om nu este o insulă, de sine stătătoare... Moartea oricărui om mă vlăguiește, pentru că eu sunt parte a omenirii... de aceea nu căuta niciodată să afli pentru cine bat clopotele, căci bat pentru tine.” — John Donne

O ființă socială

Fiecare dintre noi este protagonist în povestea propriei vieți, dezvoltând datorită aventurilor trăite un punct de vedere unic asupra existenței. Cu cât ne concentrăm mai mult asupra propriului mod de a vedea lucrurile și asupra aspectelor care ne diferențiază de ceilalți, ignorând ceea ce ne unește, cu atât riscăm mai mult să ne scufundăm în capcana egoismului. Privind totul prin prisma propriilor gânduri și emoții și acționând aproape exclusiv în baza intereselor sale, o persoană egoistă se insularizează, favorizează fenomenul de dezbinare pe care îl observăm în societățile noastre și aduce daune progresului uman autentic.

Dincolo de ograda individualismului și a separării, așteaptă, pentru a fi conștientizată din nou, evidența de netăgăduit a unității noastre ca semeni. Ne așteaptă concluzia lui Donne, „niciun om nu este o insulă” sau a psihologiei și a sociologiei moderne, „omul este o ființă socială”, ceea ce nu știrbește cu nimic unicitatea individului ... unitatea este un adevăr natural care trebuie înțeles și integrat în viețile noastre cotidiene, pentru a deveni realitate transformatoare.

Suntem unici, dar pentru construirea unei lumi mai bune este nevoie să ne unim, să canalizăm voințele noastre individuale spre intenții și acțiuni mai nobile, care depășesc diferitele interese pur personale. Avem nevoie de o schimbare de paradigmă în societate, în urma căreia fraternitatea și nu individualismul să primeze ca reper.

Puterea exemplului

Atunci când constatăm, ca indivizi, necesitatea unei schimbări de fond la nivel social, ne confruntăm aproape întotdeauna cu aceeași dilemă, care descurajează puternic entuziasmul și dorința de acțiune: cum poate un singur om obișnuit să schimbe lumea? Ne dorim o schimbare totală și rapidă și conștientizăm că așa ceva nu ne stă în putere.

Filosofii stoici spun că individul poate exercita un control direct doar asupra propriilor acțiuni, în timp ce la nivel social și dincolo de acesta, el trebuie să accepte intervenția factorilor externi, precum acțiunile celorlalți oameni, fenomenele naturale și așa mai departe. Mergând pe logica stoicilor, nu are sens să ne dezarmăm când conștientizăm că avem limitări și că nu putem schimba lumea de unii singuri.

Ceea ce suntem în prezent este rezultatul gândurilor, emoțiilor și experiențelor trecutului. Nu mai putem modifica în vreun fel trecutul, dar putem învăța din el. Puterea

Hypatia — Alfred Seifert (1850–1901)
Foto: Bonhams, Wikimedia Commons

noastră efectivă constă în acțiune, în acțiunea izvorâtă din luciditatea prezentului, care se va repercuta asupra persoanelor care vom fi în viitor. Prin urmare, capacitatea de a ne schimba și a ne îmbunătăți ca indivizi stă în mod direct în mâinile noastre.

În plan social, puterea individului este indirectă, traducându-se mai degrabă printr-un grad de influență asupra propriei vecinătăți, cum ar fi familia, grupul de prieteni sau comunitatea din care face parte. Cel mai eficient mod prin care putem aduce o contribuție binevenită, este propriul exemplu de viață. Prin urmare, dacă ne dorim o lume mai bună, avem nevoie de cât mai mulți indivizi care să ofere exemple benefice și inspiratoare în societățile noastre.

Exemplul Hypatiei – respect și deschidere în lupta împotriva curentului

Hypatia s-a născut în Alexandria în jurul anului 355 într-o familie de intelectuali, tatăl său fiind faimosul matematician și filosof Theon din Alexandria. Copiii de sex masculin care se nășteau în astfel de familii în Alexandria secolului IV beneficiau, de regulă, de o educație extensivă, care avea ca scop pregătirea lor pentru a prelua activitățile intelectuale ale familiei. Fetele în schimb, erau îndrumate să se ocupe doar de familie. Hypatia nu a optat pentru viața obișnuită în care ar fi urmat să devină mamă și să se ocupe exclusiv de educația copiilor ei, ci a căutat să pășească într-o primă fază pe urmele ilustrului ei tată, iar apoi, depășindu-l pe acesta, pe urmele unor mari filosofi

Sfântul Bernard abate — Antonio Palomino (1655–1726)
Muzeul Prado, Madrid
Foto: Wikimedia Commons

care au modelat gândirea lumii occidentale: Platon, Aristotel și Plotin – a cărui moștenire a dus-o mai departe.

Într-un context în care o astfel de muncă nu era considerată potrivită pentru o femeie, chiar dacă provenea dintr-o familie înstărită de intelectuali, ea s-a luptat pentru drepturile ei, nu prin scandaluri, nu prin foc și sabie și nu utilizând favoruri, ci prin diligență și muncă constantă de îmbunătățire, reușind să-și dovedească valoarea prin propriile forțe. A fost o apărătoare a libertății de conștiință, îndemnându-și mereu discipolii să utilizeze cât mai mult filtrul propriei gândiri, în pofida riscului greșelilor, considerând că acesta este singurul mod eficient prin care se putea lupta împotriva dogmei și a superstițiilor ridicate la rang de adevăr. A devenit, în același timp, un simbol universal pentru lupta împotriva nedreptăților sociale. Hypatia credea în fraternitatea umană, dincolo de culoare, etnie sau religie, colaborând cu toți cei de bună-credință, indiferent de circumstanțele în care se aflau. Hypatia este un exemplu al omului liber care își recunoaște calea, dar în același timp, nu invalidează căile altora.

Exemplul lui Bernard de Clairvaux – modestie și sinceritate în fața pericolelor puterii

Născut în anul 1090, într-o familie de mari nobili din Burgundia, Bernard de Clairvaux este supranumit în lumea creștină „omul secolului al XII-lea”, fiind un teolog, conducător și reformator al ordinilor călugărești, care și-a lăsat amprenta asupra mentalității medievale târzii. El ne exemplifică de mai multe ori de-a lungul vieții sale că,

indiferent unde ajungem în viață, trebuie să fim responsabili pentru faptele noastre și să ne răscumpărăm greșelile. În 1115 înființează abația Clairvaux, care va deveni centrul fenomenului cistercian ce își propunea renunțarea la excese materiale și reîntoarcerea la valori fundamentale. În primul an instaurează un regim de austeritate deosebit de sever, care ajunge să provoace multă suferință tuturor integranților ordinului, aceștia mâncând adesea doar pâine de orz și frunze fierte de fag. Când conștientizează că a făcut rău fiind atât de extrem, Bernard are puterea să recunoască propria greșeală și să schimbe modul de conducere al abației. Se va dovedi că pentru el totul începe și se sfârșește cu experiența.

Bucurându-se de un succes răsunător, ordinul cistercienilor ajunge să intre în conflict cu ordinul clunisian: cistercienii i-au acuzat pe clunisieni de delăsare și materialism, iar clunisienii i-au acuzat, la rândul lor, pe cistercieni de superioritate și mândrie. În acest caz, Bernard și-a asumat rolul de mediator, aplanând cu succes conflictul: într-o primă fază i-a admonestat pe colegii săi cistercieni și le-a vorbit despre importanța smereniei și pericolele trufiei, iar apoi le-a indicat clunisienilor greșeala din abordarea lor. În multiple ocazii, Bernard ne arată că orice situație trebuie judecată din mai multe perspective și mai mult, faptul că prima perspectivă ar trebui să fie cea prin care omul se întreabă cu ce a greșit el însuși și ce poate îmbunătăți, înainte de a scoate în evidență greșelile și lipsurile altora. Astfel, ajunge să fie respectat de nobilime, de cler și de către popor. A fost confidentul a cinci papi și a nenumărați nobili, iar slujbele și predicile sale atrăgeau foarte mulți credincioși, veniți din locuri îndepărtate pentru a-l asculta.

Exemplul lui Nikola Tesla – efort susținut pentru plăsmuirea visurilor mărețe

Nikola Tesla, inventator și om de știință care s-a născut acum mai bine de 150 de ani, a contribuit substanțial la formarea lumii moderne așa cum o știm noi. Tesla s-a născut într-o lume care folosea forța aburului și era iluminată cu ajutorul gazului. Visul său a fost acela de a aduce o sursă de lumină la îndemâna oricui și de a elibera omenirea de povara muncii fizice. Și-a dedicat viața pentru visul său de a descoperi o formă de energie ieftină și curată. A fost o personalitate de geniu comparabilă, în virtuozitatea sa tehnologică, cu Leonardo da Vinci. A deținut aproape 300 de brevete de invenție în întreaga lume.

Beneficiind de o educație sănătoasă, el a înțeles de mic necesitatea efortului individual pentru cultivarea cunoașterii și înțelegerii lumii și a propriilor potențiale. Una dintre abilitățile geniale ale lui Tesla era capacitatea de a crea imagini mentale complexe. El își putea imagina orice obiect, aparat sau mașinărie, cu mare precizie, putea mișca părțile imaginii create în orice fel, ajungând să construiască și chiar să testeze sisteme complexe în planul imaginației, înainte de a le transpune în lumea fizică. Pentru omul

obișnuit o astfel de capacitate pare de domeniul fantasti- cului, însă Tesla considera că acest nivel de imaginație cre- atoare este posibil pentru orice individ uman care este dis- pus să depună efort pentru propria elevare interioară. Pas cu pas, genialul inventator ajunge să își împlinească visu- rile, oferind omenirii curentul alternativ și multe alte piste de dezvoltare, dintre care unele sunt și astăzi în cercetare. Într-o anumită perioadă a vieții sale el s-a aflat în vârful ierarhiei sociale, bucurându-se de compania și aprecierea celor mai iluștrii reprezentanți ai societății americane, însă nicio clipă nu a dat dovadă de vanitate, nu a renunțat la disciplina sa de muncă și nu i-a desconsiderat pe cei care nu au ajuns la statutul său. Avem în Nikola Tesla, o lecție de umilință și devotament față de visuri idealiste, el depu- nând eforturi imense pentru a se cunoaște pe sine și a-și cuceri potențialele naturale și apoi, pentru a plăsmui ideile sale vizionare în lume. Până și un geniu ne spune că fără muncă nu se poate obține nimic valoros.

Exemplul cotidian

Fiecare dintre noi suntem, chiar dacă nu ne propunem acest lucru, un exemplu pentru cei din jur, dar și pentru noi înșine. Prin ceea ce spunem, prin acțiunile noastre zilnice, oricât de neînsemnate ar putea părea, oferim un exemplu care nu trece neobservat. Așadar, puterea exem- plului nu aparține doar marilor personalități din istorie, o împărtășim cu toții. Întrebarea este – cu ce fel de exemplu alegem să ne prezentăm în fața familiei, a prietenilor sau a colegilor noștri? Cum ne folosim de această posibilitate care ne este la îndemână? În miturile eroice și în filmele cu super-eroi se spune că „odată cu o mare putere, vine și o responsabilitate pe măsură”. Dacă vom reuși să învățăm să fim responsabili cu exemplul pe care îl oferim, viitorul va fi, cu siguranță, mai aproape de ceea ce dorim tuturor semenilor noștri. 📌

CITATE

„Apără-ți dreptul de a gândi, căci chiar și a gândi greșit e mai bine decât a nu gândi deloc.”

„Indiferent de culoare, rasă sau religie, suntem frați.”

„Adevărul nu se schimbă pentru că este sau nu crezut de majoritatea oamenilor.”

— Hypatia

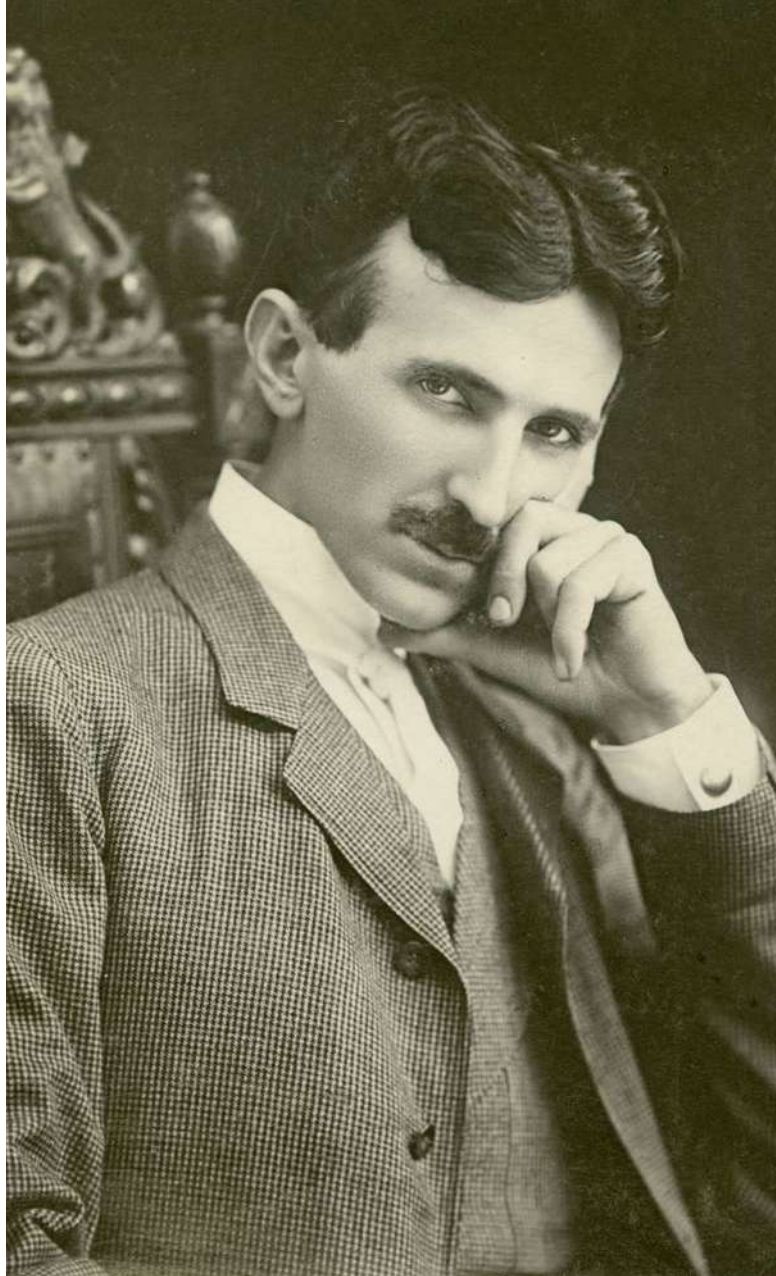
„Cu ceea ce iubim vom ajunge să ne asemănăm.”

„Acțiunea și contemplația sunt camarazi foarte apropi- ați; trăiesc împreună într-o casă, în condiții egale.”

„Măsura dragostei este dragostea fără măsură.”

„Cunoaștere de dragul cunoașterii este curiozitate. Cu- noaștere pentru a te face cunoscut este vanitate. Cunoaștere pentru a sluji este dragoste.”

— Bernard de Clairvaux

Nikola Tesla la 40 de ani
Muzeul Nikola Tesla, Belgrad
Foto: Google Arts & Culture

„În singurătate permanentă, mintea devine mai ascuți- tă. Pentru ca să gândim și să descoperim lucrurile, nu este nevoie de un mare laborator. Ideile se nasc în absența fac- torilor exteriori perturbatori pentru minte. Secretul desco- peririlor se află în singurătate. În singurătate se nasc ideile.”

„Chiar dacă sună paradoxal, este adevărat: cu cât știm mai mult, cu atât știm mai puțin în sensul absolut, căci nu- mai prin iluminare devenim conștienți de limitele proprii.”

„Creierul meu este doar un receptor. În univers există iz- vorul din care captăm cunoaștere, putere, inspirație. Nu am străpuns secretul acestui nucleu, dar știu că există.”

— Nikola Tesla

Bibliografie

- Charlotte Booth, *Hypatia: Matematician, Philosopher, Myth*, Fonthill Media, 2017
Pierre Aubé, *Saint Bernard de Clairvaux*, Fayard, 2003
Nikola Tesla, *Invențiile mele*, Herald, 2017, trad. Anca Irina Ionescu

Ziua Mondială a Filosofiei 2022

Mihaela Brătuianu

În fiecare an, în luna noiembrie se aniversează Ziua Mondială a Filosofiei, declarată de UNESCO în a treia zi de joi din această lună. În anul 2022, tema propusă a fost „Limbajul simbolurilor”.

Simbolurile servesc la transmiterea cunoștințelor materiale și imateriale, la exprimarea ideilor și sentimentelor, conținând un număr mare de semnificații care conduc la o înțelegere clară și profundă a subiectului reprezentat.

Ele au capacitatea de a stabili o legătură între lumea manifestată sensibilă și lumea ideilor arhetipale, având forța de a ne ajuta să ne înălțăm conștiința la niveluri mai profunde și mai subtile de înțelegere și de a percepe astfel Unitatea lumii.

Simbolurile facilitează contactul cu Sacrul, cu partea noastră cea mai profundă, pe care o recunoaștem prin întâlnirea cu frumusețea naturii, cu armonia care ne umple sufletul când venim în contact cu arta, cu lumina ce izvorăște din ochii celor care ne privesc cu drag.

În sediul central al Asociației Noua Acropolă din București, Ziua Filosofiei a fost marcată printr-o serie de prelegeri, precum: „Simbolismul eroului”, „Semnificația miturilor”, „Idei neoplatonice în simbolismul artei Renascentiste”, precum și „Mitul Peșterii” din opera platonică „Republica”. Publicul prezent în sediul nostru a apreciat ideile prezentate, care au lansat teme de discuție, întrebări și o participare activă a celor prezenți.

În filiala Cluj-Napoca, Ziua Filosofiei a fost un prilej de întâlnire a publicului cu înțelepciunea simbolurilor civilizației Egiptului Antic. Temele propuse au fost „Timp și spațiu în cultura Egiptului antic”, „Despre valoarea hieroglifelor”, „Omul și templul”, „Simboluri în arta egipteană”.

În Timișoara, prelegerile dedicate Zilei Filosofiei ne-au introdus în „Simbolismul din miturile românești”, „Simbolismul focului”, precum și „Călătoria eroului. Mitul lui Psyche”.

Filiala Constanța a susținut prelegeri despre „Înțelepciunea simbolurilor”, „Simbolismul labirintului”, „Simbolurile Egiptului Antic” și „Miturile fundamentale ale românilor”, marcând astfel Ziua Filosofiei.

În Oradea a avut loc o prelegere și un atelier de pictură pe sticlă cu tema „În căutarea sensului vieții – simboluri ale omului”. Temele discutate au fost: Mitul lui Tezeu – revenirea la centrul propriei ființe, Simbolismul focului – mecanismele reflecției pentru căutarea obiectivității și pentru învățare, Matematica și muzica – armonie și ritmuri în relația cu sine. ♪

În sediul din Iași, temele prezentate au fost „Despre comportamentul echilibrat. Calea Nobilă cu Opt Brațe”, „Stăpânul inelelor - Simboluri și personaje arhetipale”, la care s-a adăugat un Curs de pictură egipteană.

Artă și simboluri

MARA PILAT
SIMBOLISMUL
BĂRCII

Barca, mijloc de deplasare cunoscut din preistorie, constituie unul dintre cele mai evocatoare simboluri.

Barca este indisolubil legată de apa pe care o străbate, iar apa este simbol pentru originea vieții. În cheie metaforică, călătoria pe apă înfățișează întoarcerea către origini, pătrunderea Misterului Vieții.

Miturile egiptene, grecești și celtice atribuie bărcii simbolul *călătoriei*, atât în această existență, cât și în lumea de dincolo.

În reprezentările Egiptului antic, barca sacră înfruntă mii de pericole provocate de demoni și de forțe ale râului, pentru a transporta defunctul către Tribunalul lui Osiris și către sălașul său veșnic. De asemenea, Ra,

zeul Soarelui, călătorește într-o barcă pe bolta cerului, de la răsărit până la apus. În fiecare noapte străbate apele lumii infernale, în care forțele haosului încearcă să-i abată drumul. Însă Ra primește ajutor de la ceilalți zei și iese învingător, răsărind în fiecare dimineață.

În legendele grecești, luntrea lui Caron transportă sufletele pe apele Styxului, către regatul subpământean al lui Hades.

Pentru popoarele celtice, barca reprezintă călătoria sufletului către lumea invizibilă. Celții aduceau ofrande, în formă de bărci din metal prețios, zeilor mării și ai apelor.

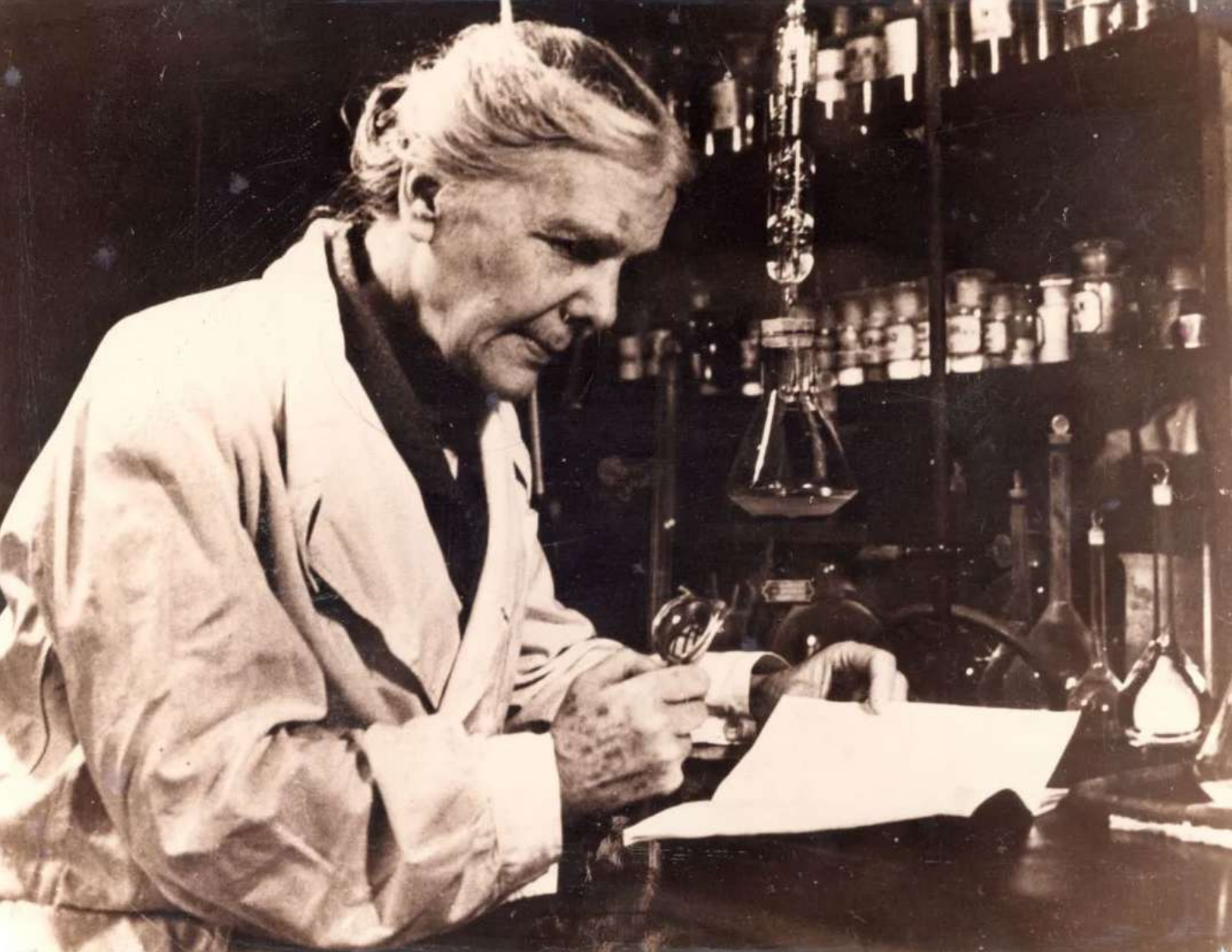
Într-o altă valență, barca este simbolul *siguranței* și al *refugiului*. Călătoria pe apă ascunde nenumărate pericole, iar barca oferă un spațiu protejat în fața necunoscutului.

În simbolismul creștin, Arca lui Noe, suport și receptacul al vieții, plutește pe apele potopului purtând toate elementele necesare unei renașteri ciclice. ♀

Bibliografie

- ADKINSON, Robert – *Simboluri sacre*, trad. de Oana Zamfirache, Editura Art, București, 2012
CHEVALIER, Jean; GHEERBRANT, Alain – *Dicționar de simboluri, Volumul I (A-D)*, Editura Artemis, București, 1994
Mitologia, Orientul apropiat, Egiptul, Grecia, trad. Cătălin Simion, Editura Litera Internațional, București, 2010

Elisa Leonida Zamfirescu

*prima femeie
inginer*

Ioana Marchiș-Rusu

Elisa Leonida s-a născut la Galați, la 10 noiembrie 1887, și a făcut parte dintr-o familie numeroasă, cu unsprezece copii. Tatăl ei, Atanasie Leonida, era ofițer de carieră, iar mama sa era fiica unui inginer de origine franceză, căsătorit la Reghin.

Familia Leonida a fost o familie cu tradiție în cultura românească. Toți frații au urmat studii superioare, unii dintre ei devenind personalități de marcă în diverse domenii. Gheorghe Leonida a studiat sculptura în Italia și Franța, are opere expuse la Muzeul de Artă din București și la castelul Bran, iar puțini știu că el a desenat figura celebrei statui a lui Hristos din Rio de Janeiro. Adela, sora sa, a devenit medic oftalmolog și a condus spitalul „Vatra Românească”, iar Dimitrie Leonida a ajuns un reputat inginer energetician, proiectant de baraje, fiind fondatorul Muzeului Tehnic ce îi poartă numele.

Studiile

Elisa a plecat din Galați pentru a urma profilul real la liceul Mihai Viteazul din București, cu gândul să calce

pe urmele fratelui și ale bunicului său, alegând o carieră inginerească. Însă prejudecățile acelei vremi au împiedicat-o să fie admisă la Școala de Poduri și Șosele București – denumirea de atunci a Institutului Politehnic – dat fiind că era fată. Hotărâtă și încrezătoare în puterile ei, nu se descurajează și pleacă la Berlin în 1909, unde se înscrie la Academia Regală Tehnică, fiind prima femeie primită să studieze în această prestigioasă instituție, pe care a absolvit-o cu succes în 1912.

Elisa Leonida a avut mult de luptat pentru visul ei. La Berlin au întâmpinat-o noi prejudecăți și piedici, fiind mereu sub observație, ca „nu cumva să dea prilej de nemulțumire”. Încă de la început, decanul Hoffman a fost reticent la primirea ei, pretextând că menirea femeii e dată de cei trei K: „Kinder, Kirche, Küche” (copiii, biserica, bucătăria). Văzând-o în amfiteatru, decanul i-a strigat: „La bucătărie, acolo-i locul femeilor, nu la Politehnică!”. A ignorat-o mereu de-a lungul anilor de facultate, dar nu doar el, ci și alți profesori ce aveau astfel de vederi înguste. La fel și colegii săi, care nici măcar nu au invitat-o la balul din anul I.

Dar cu timpul, prin dedicația, efortul și perseverența ei, a ajuns să câștige admirația tuturor; așa încât același decan Hoffman, în momentul în care i-a înmănat diploma de inginer, a felicitat-o numind-o „cea mai silitoare dintre silitori”.

Mai târziu s-a aflat că a fost nu doar prima femeie inginer din Germania, ci posibil și din Europa.

Activitatea umanitară și științifică

Întoarsă în țară, s-a angajat la Institutul Geologic, iar după începerea Primului Război Mondial a desfășurat o amplă activitate în cadrul Crucii Roșii, îngrijind soldații răniți. Este atât de devotată slujirii celor aflați în suferință și atât de eficientă în munca ei încât i se încredințează conducerea unor spitale de campanie din apropiere de Mărășești, iar ordinele și medaliile primite sunt o dovadă a acestui fapt.

În 1918 se căsătorește, tot pe front, cu fratele scriitorului Duiliu Zamfirescu, doctor în chimie.

După terminarea războiului se întoarce la Institutul Geologic unde, începând din 1920, conduce un laborator de analize. Sub supravegherea ei s-au elaborat metode originale, tehnici noi, standarde folosite și în ziua de azi, și s-au efectuat studii importante privind structura geologică a solului de pe teritoriul României. A publicat articole în țară și în străinătate, care i-au adus recunoașterea publicului larg. De aceea, amintirea ei este comemorată în fiecare an, iar în cinstea ei s-a instituit premiul Elisa Zamfirescu pentru personalități feminine cu merite deosebite în știință și tehnică.

Însă mai mult decât un reputat om de știință, Elisa a știut să fie o adevărată doamnă: a dat dovadă de devotament și entuziasm în munca ei, petrecându-și aproape întreaga zi în laborator, dar găsind totuși timpul necesar pentru

a-și construi o viață de familie frumoasă; a avut generozitatea și răbdarea de a împărtăși din bogata sa experiență tinerilor chimiști, de pregătirea cărora a fost în special preocupată și cărora le-a ținut frecvent cursuri; a insuflat dragostea pentru știință fetelor de la liceul Pitar Moș din București – unde a predat o vreme – și a dat dovadă de foarte multă demnitate când, la 52 de ani, a primit dreptul de a i se cumula pensia și salariul, iar ea a renunțat la pensie, păstrându-și doar salariul.

Ca membră a Asociației Internaționale a Femeilor Universitare a contribuit la recunoașterea activității femeilor din România. Și-a folosit renumele pentru a milita împotriva înarmării și pentru a adresa un protest competent comisiei de dezarmare de la Lancaster House din Londra, insistând asupra pericolului armei atomice.

A murit la 25 noiembrie 1973, la vârsta de 85 de ani, lăsând în urma sa o serie de lucrări valoroase și discipoli care să îi continue munca.

Astfel încât, chiar dacă numele Elisei Leonida Zamfirescu nu se află în cărțile de istorie, merită să ne aducem aminte de ea ca de o primă doamnă a științei românești și de viața ei ca de o demonstrație de perseverență, devotament, entuziasm și altruism – o dovadă că visurile pot deveni realitate...🔗

Bibliografie

- <https://www.europeana.eu/en/exhibitions/pioneers/elisa-leonida-zamfirescu>
- http://www.femei-universitare.ro/elisa_leonida_zamfirescu_prima_femeie_inginer
- <https://mindcraftstories.ro/stiinta/8-femei-de-stiinta-remarcabile-din-romania-si-povestile-lor/>

Renașterea orașului Paris

Champ-de-Mars spre Castelul de apă și Palatul Electricității
Expoziția Universală de la Paris, 1900
Foto: Biblioteca Congresului SUA, Wikimedia Commons

Mara Pilat

Parisul secolului XIX a fost protagonistul unuia dintre cele mai ample proiecte de reconstrucție din istoria recentă.

Inițiativa modernizării capitalei Franței i-a aparținut Împăratului Napoleon al III-lea (care a domnit între anii 1852–1870), însă meritul realizării vastelor lucrări i se cuvine prefectului de Sena, baronului Georges-Eugène Haussmann (1809–1891). În 17 ani de muncă necontenită, 60% din oraș a fost reconstruit din temelii, transformându-se într-una dintre cele mai frumoase capitale ale lumii și atrăgând ca un magnet nume mari din pictură, literatură, muzică, teatru, inginerie.

În jurul anului 1840 populația Parisului atingea 1 milion de locuitori. Casele, adesea dărăpănate, erau înghesuite una lângă alta și creau alei șerpuite de tip medieval. Străzile înguste, întortocheate și deseori insalubre erau scena revoltelor violente care au zguduit capitala începând cu Revoluția Franceză. Epidemiile de holeră erau frecvente în zonele supraaglomerate, iar 65% din populație trăia în sărăcie.

Louis-Napoleon a venit la putere plănuiind renașterea orașului, prin îmbunătățirea situației locative și sanitare și prin încurajarea comerțului. Împăratul a emis reglementări și decrete pentru exproprierea și demolarea unor zone întinse din Parisul medieval. Responsabil de schimbările urbanistice a fost numit prefectul Haussmann, care a conceput un plan edilitar care viza reconstrucția clădirilor și a bulevardelor, implementarea sistemului de apă și canalizare, îmbunătățirea transportului public și oferirea de spații verzi locuitorilor.

În primul rând, Haussmann a construit bulevarde lungi și drepte care se întretaiau transversal, și a prelungit arterele existente pentru a crea trasee inelare în jurul orașului. La intersecția bulevardelor au fost puse în valoare elemente majore de reper sau monumente (*Opera Garnier, Place de la Concorde, Muzeul Luvru*). Un exemplu relevant este proiectarea pieței *Place de l'Etoile* (astăzi denumită *Place Charles de Gaulle*), unde se află *Arcul de Triumf* și de unde pornesc radial 12 artere principale de circulație. De asemenea, a legiferat o proporție între lățimea străzilor și înălțimea clădirilor și a reglementat modul de ornamentare a fațadelor clădirilor. Rezultatul a fost un ansamblu uniform ca stil și mărime, simetric și echilibrat. Așa-numitele *clădiri Haussmann* au schimbat complet imaginea Parisului, oferindu-i armonie și eleganță.

În al doilea rând, a creat sistemul de apă și canalizare, o adevărată revoluție pentru sănătatea cetățenilor. Parisul, la mijlocul secolului XIX, era o așezare urbană suprapopulată care suferea de lipsă de apă potabilă, râul Sena fiind principala sursă pentru nevoile metropolei. În epocile anterioare, puțini bănuiau legătura dintre calitatea necorespunzătoare a apei și numeroasele epidemii care afectau populația. Timp de sute de ani, majoritatea oamenilor beau apa din râu, iar cei mai prevăzători lăsau să se depună sedimentele sau o filtrau înainte de o a bea. Haussmann

Baronul Haussmann (1809–1891)

Foto: Biblioteca Națională a Franței, Wikimedia Commons

Împăratul Napoleon al III-lea — Franz Xaver Winterhalter (1805–1873)

Foto: Muzeul Napoleonian din Roma, Wikimedia Commons

Piața Charles de Gaulle și Arcul de Triumf
cunoscută și ca Place de l'Étoile
Foto: Bored Panda, Wikimedia Commons

s-a dedicat procesului laborios al aducerii apei de izvor în oraș, în cantitate și calitate suficientă pentru toți locuitorii, și al separării apelor uzate de cele potabile.

În al treilea rând, s-a concentrat asupra reconfigurării circulației. Orașul era un labirint greu de străbătut, având gări recent construite, dar care nu erau legate între ele și nici nu erau accesibile din centrul metropolei. Prefectul a planificat artere de transport pe principalele direcții. De asemenea, a creat *Compania Generală a Omnibuzelor*, oferind servicii îmbunătățite pentru călători: bilete la prețuri accesibile, orare bine stabilite și conexiuni în întreaga urbe. Omnibuzele cu etaj, trase de cai, ofereau aproximativ 26 de locuri pentru pasageri. Vehiculele au reprezentat o adevărată transformare ca stil de viață pentru parizieni, constituind o cale ușoară și necostisitoare de a străbate orașul (de exemplu, în anul 1856, compania a gestionat 664 omnibuze, care au transportat 107 milioane de pasageri, doar în anul respectiv!).

Nu în ultimul rând, o preocupare a administrației imperiale a fost crearea de spații verzi și grădini publice. Din dorința de a oferi parizienilor un loc de promenadă și relaxare, s-au amenajat parcurile *Bois de Boulogne*, *Bois de Vincennes*, *Parc de Buttes-Chaumont*. Toate înnoirile edilitare au încurajat apariția cafenelelor, teatrelor, magazinelor, atelierelor artistice și a diverselor evenimente publice.

Cu toate acestea, numeroase critici au fost aduse proiectului de modernizare, din cauza costurilor majore pe care le-a angrenat. Împăratul Napoleon al III-lea a justificat

aceste cheltuieli prin faptul că vor genera o bunăstare viitoare, având un efect catalizator asupra economiei, iar lucrările de construcții vor oferi locuri de muncă populației șomere. Este de menționat că aceste lucrări au fost finanțate fără a se majora taxele și impozitele plătite de cetățeni. Un sistem de credit a fost inițiat, prin care s-au emis titluri de împrumut către public (titluri purtătoare de dobândă). Practic, restaurarea capitalei a fost finanțată din veniturile viitoare ale municipalității.

O altă nemulțumire majoră a fost cauzată de alungarea populației sărace din centrul Parisului. Când zonele sordide au fost demolate și împinse către periferie, cetățenii înstăriți au construit hoteluri și clădiri rezidențiale. Însă, cei săraci nu și-au mai permis să locuiască în zonele renovate. Împăratul s-a angajat să ofere o alternativă muncitorilor, construind complexe de locuințe destinate lor, cum ar fi *Cité Napoléon* din Montmartre. *Cité Napoléon* era alcătuit din mai multe clădiri grupate în jurul unei grădini și oferea peste 200 de apartamente de închiriat pentru sume modice. Întregul complex era încălzit și luminat, iar fiecare apartament avea bucătărie proprie. Ansamblul locativ se poate vizita și în ziua de azi.

Regimul Împăratului Napoleon al III-lea s-a terminat brusc, odată cu înfrângerea suferită de Franța în fața

Clădirile Haussmann
104, boulevard de Courcelles, Paris 17e
Foto: CVB, Wikimedia Commons

Bois du Boulogne
Foto: Wikimedia Commons

Isadora Duncan
Foto: Wikimedia Commons

Prusiei, în războiul din anul 1870. Baronul Haussmann a fost și el eliberat din funcție, în același an.

În cei 17 ani de reconstrucție, Parisul a devenit centrul financiar, industrial și cultural al Franței. Sfârșitul acestei epoci de reedificare marchează începutul perioadei cunoscute ca Epoca Frumoasă. În următoarele decenii, Orașul Luminilor a fost epicentrul vieții artistice, culturale și științifice al Europei. Nu există domeniu al experienței umane în care Parisul să nu aibă reprezentanți, de la pictorii impresionisti Claude Monet, Auguste Renoir; compozitorii Erik Satie, Claude Debussy; dansatoarea Isadora Duncan; actrița Sarah Bernhardt; sculptorul Auguste Rodin; constructorii de mașini Louis Renault și André

Citroën; inginerul Gustave Eiffel; chimista Marie Curie, și mulți alții. Această generație a creat *La Belle Epoque* (1871–1914) încununând frumusețea Parisului, eternul Oraș al Luminilor. 🇫🇷

Bibliografie

- BORDEN, Daniel, ELZANOWSKI, Jerzy, LAWRENZ, Cornelia – *Arhitectura, o istorie vizuală*, Editura Litera Internațional, București, 2009
- McAULIFFE, Mary – *Paris, City of Dreams: Napoleon III, Baron Haussmann, and the creations of Paris*, Editura Rowman & Littlefield Publishing Group, 2020
- STEVES, Rick, SMITH, Steve, OPENSHAW, Gene – *Paris*, 2018, Editura Perseus Book, 2017

Bal du moulin de la Gallette – Pierre-Auguste Renoir (1841–1919)
Foto: Wikimedia Commons

Pro Terra

Pământul, suport al vieții

Mirela Mișan

*Cel mai bun mod de a proiecta viitorul
este să trăiești în mod corect prezentul.*

— Jorge Ángel Livraga

Pro
Terra

Pământul nu este doar un suport al vieții, nu ne oferă doar adăpost pe suprafața sa, îndurând modul în care profităm de el și de bogățiile lui, ci are propria sa viață. La fel cum corpul nostru poartă cu sine mii de vieți minuscule (bacterii, microbi, viruși) despre care de multe ori nici nu avem cunoștință, la fel și Pământul ne poartă cu el, pe suprafața lui. Suntem parte a acestei planete și nu stăpânii ei. Beneficiem de toată rodnicia și generozitatea sa, dar din păcate, de multe ori uităm că pentru a fi sănătos, orice organism are nevoie de atenție, grijă, igienă, echilibru și dragoste.

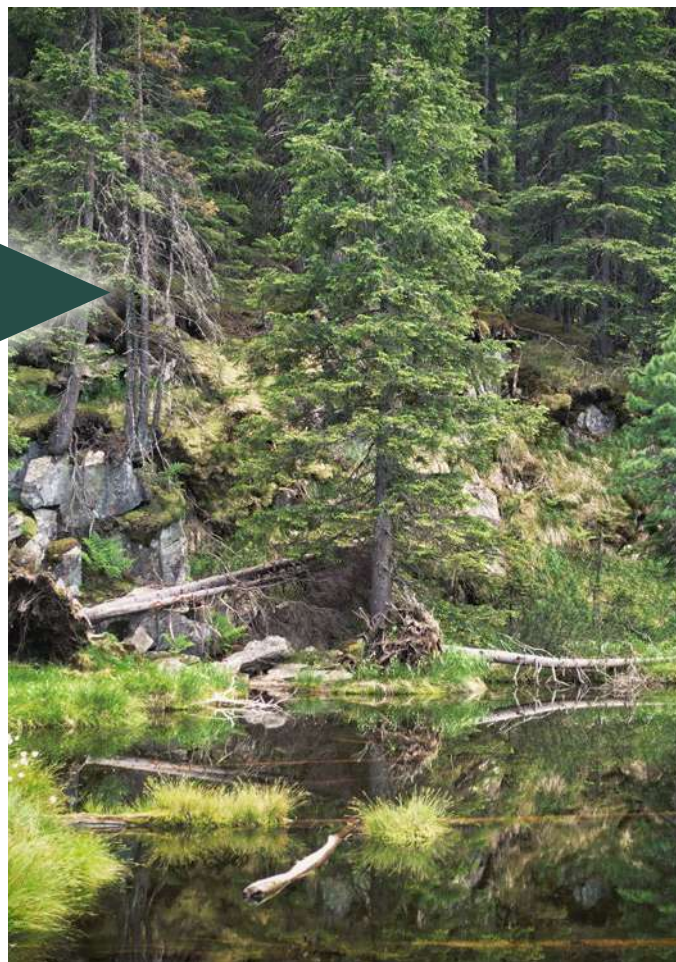
Este necesar să reușim să înțelegem și să păstrăm echilibrul sau armonia pe care o întâlnim în natură, iar această armonie nu presupune egalitate, ci o îmbinare justă între diversele elemente care împreună formează o unitate funcțională. Proporțiile din natură sunt diferite, nu există în mod egal aceleași cantități de oxigen, carbon, hidrogen și azot, suprafața mărilor și a oceanelor o depășește cu mult pe cea a uscatului, și exemplele ar putea continua. În același timp, toate viețuitoarele de pe Terra, inclusiv omul, sunt compuse doar din substanțele chimice ale Pământului, căci nu există nimic din compoziția noastră sau a altor viețuitoare care să conțină alte elemente decât cele pe care le găsim pe planeta noastră, dispuse într-o formă echilibrată și stabilă, bază a întregii lumi vii.

Încă din cele mai vechi timpuri, oamenii au venerat Natura și au zeificat-o, deoarece Pământul nostru a fost cel care a făcut posibilă existența vieții în general și a oamenilor în special. Așadar, vom întâlni în toate culturile lumii zeități care întruhidează Pământul, vegetația, solul, apele, fenomenele atmosferice, anotimpurile și viața însăși.

La greci, în miturile creației, regăsim imaginea unui punct de început, Haosul, din care se naște Pământul (Gaia) și Cerul (Uranus). Dar această schemă apare în multe alte culturi, chiar dacă formele uneori diferă. Spre exemplu, în tradiția chineză avem un Ou primordial, pe care zeul Pangu îl separă și creează astfel Cerul și Pământul. La vechii egipteni îi avem pe Nut (cerul) și Geb (pământul).

Întâlnim în aceste mituri ale nașterii Universului unele dintre principiile fundamentale ale Naturii, așa cum apar în diverse tradiții filosofice. Spre exemplu, conceptul de Haos se referă la o formă de Unitate primordială, în care este reprezentat întregul, punctul de origine al tuturor lucrurilor. Este modalitatea prin care anticii vedeau Universul ca pe o unitate. Chiar etimologia cuvântului Uni-vers, "o singură lume", demonstrează că toate lucrurile sunt interconectate și au aceeași origine. Dacă privim mai în profunzime, putem să observăm că Pământul este o unitate (o planetă, un corp ceresc), dar în același timp este compus și adăpostește o multitudine de forme de viață.

Prin intermediul vechilor simboluri, oamenii din antichitate s-au simțit mai aproape de Natură, considerând că fac parte din ea, existând o legătură sacră pe care aveau

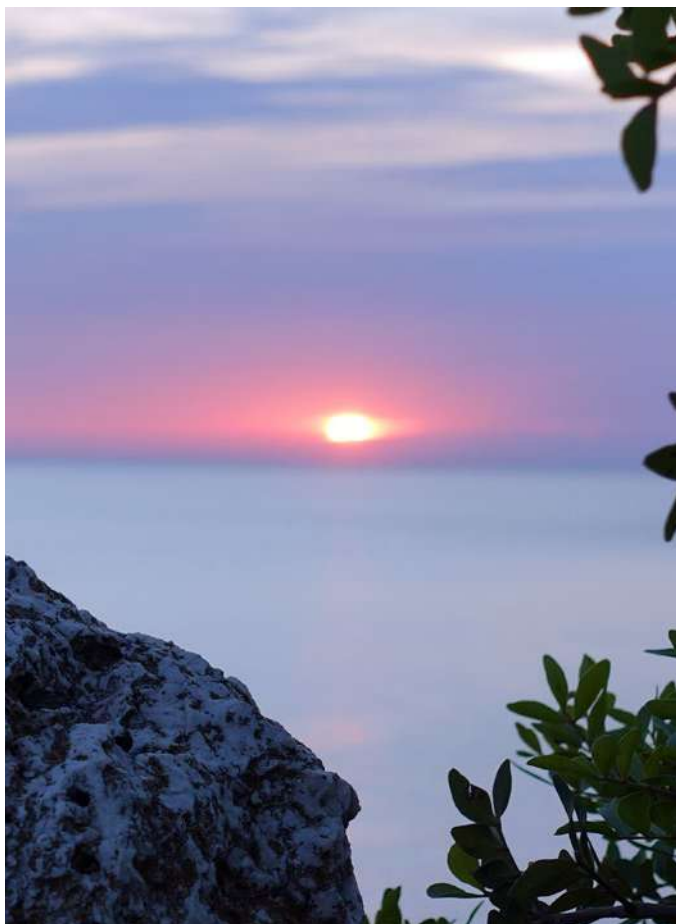
Tăul dintre brazi, Munții Retezat
Foto: Ernest Ștefan-Matyus, Noua Acropolă

responsabilitatea să o păstreze, pentru a trăi în armonie. Dar undeva de-a lungul istoriei, au uitat de acest legământ și au început o exploatare masivă care a dus la epuizarea resurselor și la efecte nedorite pe termen lung.

În ultimele decenii am reușit să conștientizăm faptul că nu ne îndreptăm într-o direcție bună, fiind necesar să ne conectăm din nou cu planeta noastră, să o celebrăm, să o ajutăm și să ne asumăm responsabilitatea pentru bunăstarea și viitorul generațiilor care vor urma. În anul 1970, senatorul democrat american Gaylord Nelson, preocupat de problemele de mediu, a propus o zi dedicată Pământului, cu scopul de a trezi clasa politică din dezinteresul pe care îl manifesta față de mediul înconjurător. În primul an această zi a fost celebrată de peste 20 de milioane de locuitori ai Americii, în special tineri, ajungând apoi ca în două decenii, peste 200 de milioane de oameni, din 141 de țări, să se alătore demersului de a conștientiza și de a proteja Natura, cu gândul la un viitor mai bun al tuturor.⁽¹⁾

În anul 2009, Organizația Națiunilor Unite (ONU) a declarat ziua de 22 aprilie "Sărbătoare oficială a planetei Pământ și expresie comună a dorinței tuturor de a construi o societate stabilă, pentru un viitor mai curat și mai verde".

Este necesar să conștientizăm faptul că nu dispunem de o resursă inepuizabilă, pe care putem să o tratăm oricum, fără consecințe. Ar fi complet nerealist să considerăm că

Apus de soare la mare Ionică

Foto: Ernest Ștefan-Matyus, Noua Acropolă

putem să remediem într-un timp scurt toate efectele produse de nepăsarea noastră de secole. Dar ar fi la fel de rău și să credem că nu putem să facem nimic, din cauză că mării poluatori sau interesele economice primează sau că efortul individual sau al comunităților mici este prea puțin relevant.

Este nevoie de timp, de efort conștient, de răbdare și de dragoste pentru a reface acea comuniune a omului cu Natura, acel legământ sacru care a existat de-a lungul istoriei.

Și atunci, ce am putea face, de unde să începem?

Nu putem să facem nimic cu adevărat util și bun dacă nu privim Planeta ca pe casa noastră, ca pe un "bun propriu". Este a noastră, a fiecăruia dintre noi și, ca în cazul oricărei case, nu este suficient doar să o avem, ci trebuie să o și îngrijim. Să o curățăm constant, să reparăm ce vedem că nu funcționează bine, să avem grijă de fiecare obiect/ființă care există în ea, să facem ordine, toate acele lucruri pe care de obicei le facem în casa în care locuim. E responsabilitatea fiecăruia dintre noi și a noastră, împreună.

Sunt unele lucruri simple, pe care le putem face singuri: să ridicăm o hârtie sau un ambalaj de pe jos, chiar dacă nu noi le-am aruncat, să respectăm și să ocrotim viața animalelor și a plantelor care împart cu noi această Planetă și au la fel de mult dreptul de a trăi și de a se dezvolta ca și noi, să nu facem risipă de resurse, fie că vorbim de

energie, apă sau alimente, să ne oferim momente în care să ne conectăm cu natura: să ne bucurăm de un răsărit de soare, de o ploaie care revitalizează pământul sau de un copac înflorit care prefigurează niște fructe gustoase și multe alte lucruri concrete prin care putem contribui la o ambianță mai plăcută a vieții, atât pentru noi, cât și pentru ceilalți oameni.

Dar sunt și unele acțiuni pentru care e nevoie de colaborare, pentru ca rezultatele să aibă un mai mare impact. Acum, peste tot în lume sunt o mulțime de organizații și asociații care desfășoară în mod constant acțiuni în sprijinul naturii, la care putem să ne alăturăm. Putem chiar să dăm dovadă de spirit civic și să sesizăm instituțiile sau organizațiile dedicate să ia măsuri, atunci când într-o zonă apar probleme ce dăunează naturii.

În toate cazurile este nevoie de o implicare activă pentru a schimba ceva sau pentru a rezolva un lucru, deoarece pasivitatea și indiferența ne fac părtași la degradarea planetei noastre și implicit a vieții, care trebuie să curgă în continuare, milioane de ani de acum înainte.

Trăim într-o epocă a tehnologiei și a informațiilor și avem posibilitatea să citim și să ne documentăm despre situația reală și impactul pe care îl au acțiunile noastre asupra planetei. În același timp, să ne implicăm în acțiuni concrete pentru ocrotirea ei. 🌱

Note bibliografice

[1] <https://www.earthday.org/history/> accesat în 12 decembrie 2022, ora 9:00 AM.

Gura Dunării, 28 septembrie 2003

Spectrometrul Imagistic de Rezoluție Medie a Envisat (MERIS)

Foto: ESA, MERIS

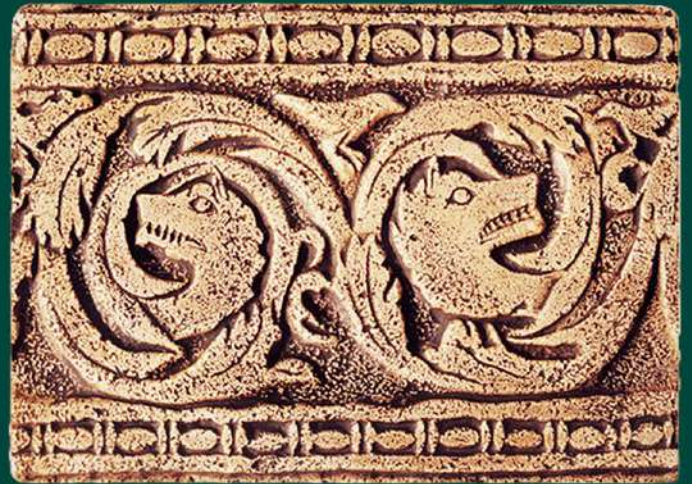
Pro
Terra

Cunoaște-te pe tine însuți

Shiva

Capete de lupi

Pythie

Isis-Hathor

Calendarul aztec

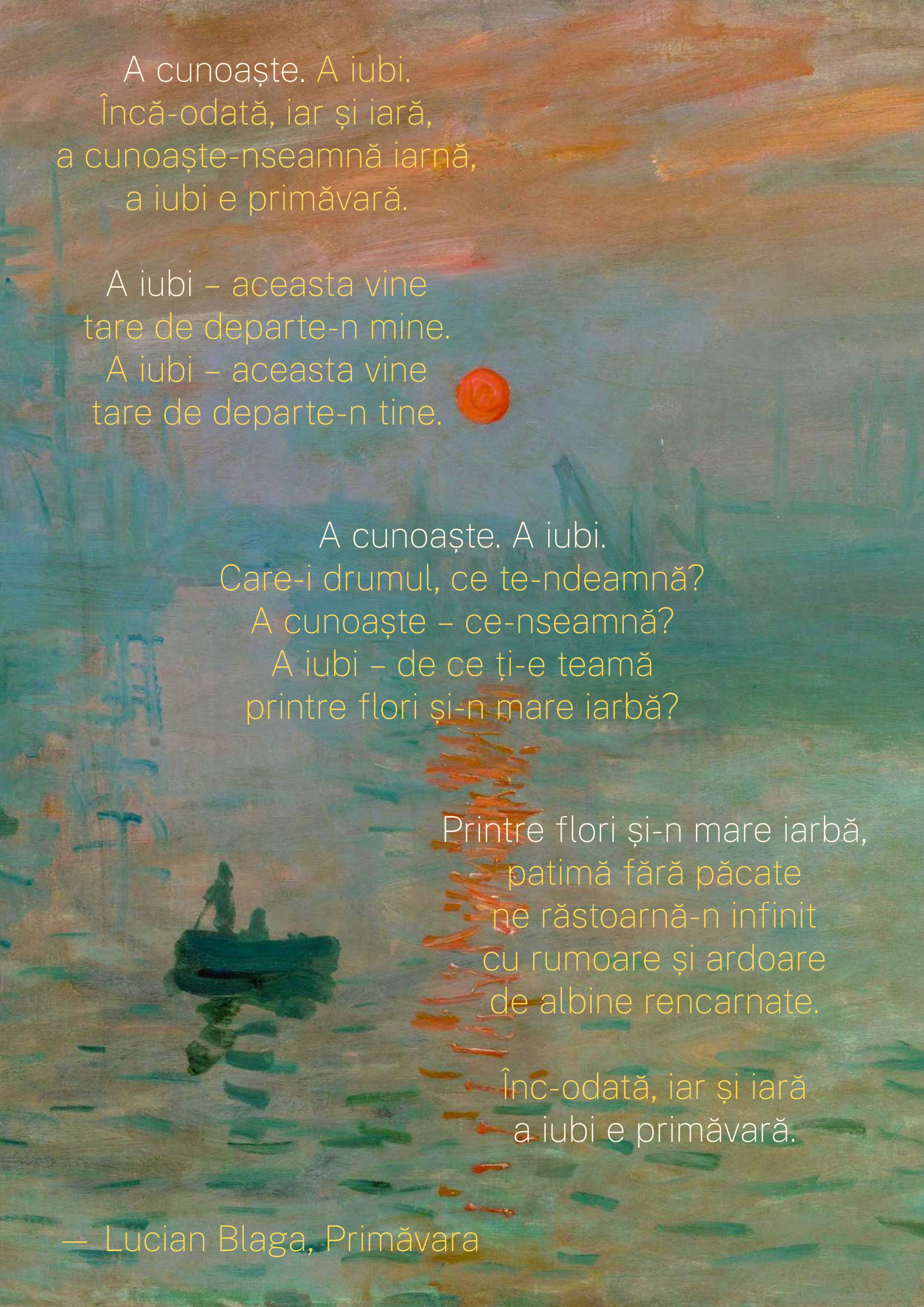

Noua Acropolă

Atelier Atena

REPRODUCERI ARHEOLOGICE

atelieratena.ro

An abstract painting with a textured, layered appearance. The background is a mix of warm, earthy tones like ochre, terracotta, and muted reds, transitioning into cooler, more vibrant greens and blues towards the bottom. A single, bright red rose is positioned in the middle-right area, slightly above the center. The overall style is expressive and painterly, with visible brushstrokes and a sense of depth.

A cunoaște. A iubi.
Încă-odată, iar și iară,
a cunoaște-nseamnă iarnă,
a iubi e primăvară.

A iubi – aceasta vine
tare de departe-n mine.

A iubi – aceasta vine
tare de departe-n tine.

A cunoaște. A iubi.
Care-i drumul, ce te-ndeamnă?
A cunoaște – ce-nseamnă?
A iubi – de ce ți-e teamă
printre flori și-n mare iarbă?

Printre flori și-n mare iarbă,
patimă fără păcate
ne răstoarnă-n infinit
cu rumoare și ardoare
de albine rencarnate.

Încă-odată, iar și iară
a iubi e primăvară.

— Lucian Blaga, Primăvara